

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
הפקולטה למדעי הרוח והחברה

המחלקה לחינוך תשע"ז 2016-17

שם הקורס: היבטים פוליטיים וחברתיים של החינוך

מס' קורס: סמס' א'-12910761 סמטר ב' 12910771

שם המרצה: ד"ר הללי פינסון
שעות קבלה: ג' 12-13 בבנין 72 חדר 171

יעדי ההוראה:

סמינר זה עוסק בסוגיות מרכזיות העומדות על סדר היום החינוכי והחברתי מנקודת מבט סוציולוגית-פוליטית, תוך בחינת הקשרים בין מערכת החינוך, מדיניות חינוכית ופרקטיקות חינוכיות, למבנה החברתי והשיח הפוליטי בישראל. במסגרת הסמינר נעמוד על הקשרים בין חברה, שיח פוליטי וחינוך, והאופן בו ניתן להמשיג ולהבין קשרים אלו. במילים אחרות, ננסה להבין למה אנחנו מתכוונים שאנחנו אומרים שהחינוך הוא מעשה פוליטי ואיך "הפוליטיקה" באה לידי ביטוי בחינוך. כמו כן, נדון בשאלות אלו תוך התמקדות בהקשר הישראלי, דרך סוגיות כגון האופן בו פערים, שסעים וקונפליקטים חברתיים בישראל באים לידי ביטוי בחינוך והתפקיד שמערכת החינוך ממלאת ביחס לאותם קונפליקטים. הקורס ישאל באופן ביקורתי באיזו מידה ובאילו מקרים מערכת החינוך מתפקדת ככוח חיובי ובאילו מקרים היא משמרת ואף מחזקת את הקונפליקטים הללו, למה ואת מי ומה זה משרת? במסגרת הקורס נדון בסוגיות כגון החינוך הערבי בישראל, פערים כלכליים ומגדריים וביטויים בחינוך, חינוך לאזרחות וחינוך ללאומיות, חינוך בעידן הגלובליזציה ועוד... במסגרת הסמינר יחשפו הסטודנטים למגוון הסברים תיאורטיים וידרשו לבחון את הקשר בין חברה, שיח פוליטי וחינוך דרך עבודה מחקרית.

פרשיות לימודים:

שיעור פתיחה: בין חינוך לפוליטיקה : בשיעור הפתיחה מלבד הצגת מבנה הקורס ודרישותיו נעלה את השאלה מה זה בכלל "פוליטי" / "פוליטיקה"? מה הכוונה באמירות כגון חינוך "פוליטי"? האם יש דבר כזה חינוך א-פוליטי? ומה תפקיד המחקר הביקורתי?

Apple, M., Ball, S. and Armando Gandin, L. (2010) Introduction: Mapping the sociology of education: social context, power and knowledge, in M.W. Apple et al. (Eds) *The Routledge International Handbook of the Sociology of Education*, New York: Routledge

הרחבה

Gewirtz, S., and Cribb, A. (2009) *Understanding Education: A sociological perspective*, Cambridge: Polity Press. Ch. 1

Torres, C. A. (1999) Critical theory and political sociology of education: arguments, in T.S Popkewitz and L. Fendler, (Eds.) *Critical Theories in Education*. New York: Routledge

שיעורים 2-3: החינוך הציבורי בעידן המדינה המודרנית : בשיעורים אלו נדון באופן בו התפתח החינוך הציבורי המודרני והאופן בו הוא מבטא ומגלם אינטרסים לאומיים, כלכליים ואזרחיים
חובה:

Torres, C.A. (1998) *Democracy, Education, and Multiculturalism*, Oxford: Rowman & Littlefield Publishers. Ch. 2

Apple M.W. (1999). *Power, Meaning and Identity: essays in critical education studies*, New York: Peter Lang. pp. 3-20.

מקורות לניתוח:

חוק חינוך חובה הינם (1949)

חוק חינוך ממלכתי (1953)

דו"ח ועדת דוברת (2005), מבוא.

הרחבה:

Dale, R. (1997) The state and the governance of education: an analysis of the restructuring of the state-education relationship, in A.H. Halsely, et al. (Eds) *Education, Cultural, Economy Society*, Oxford: Oxford University Press

גור-זאב, א. (1999) פילוסופיה, פוליטיקה וחינוך בישראל, חיפה: הוצאת הספרים של אוניברסיטת חיפה
וזמורה ביתן. ע"מ 11-12.

Green, A. (2006) Education, globalisation and the nation state, in H. Lauder et al. (Eds.) *Education, Globalization & Social Change*, Oxford: Oxford University Press.

שיעורים 4-5 תיאוריות ביקורתיות בחינוך: בשיעורים נסקור גישות ביקורתיות שונות לניתוח הקשר בין חינוך-חברה-מדינה ונשאל של מי החינוך הזה? את מי הוא משרת? באיזה אופן וכיצד הוא מבטא יחסי כוח/ידע? ועוד...

Apple, M.W. (2013) *Knowledge, Power, and Education*. New York: Routledge: Ch. 2

Popkewitz, T.S and Brennan, M (1998). "Restructuring the social and political theory in education: Foucault and social epistemology of school practices." In T.S.

Popkewitz and M. Brennan (eds.) *Foucault's challenge: discourse, knowledge, and power in education*, New York: Teachers College Press.

גור זיו, ח. (2013) פדגוגיה ביקורתית-פמיניסטית וחינוך לתרבות של שלום. תל אביב: הוצאת מופ"ת. פרק 2

הרחבה:

Popkewitz, T.S. (1999) Critical traditions, modernism and the "posts", in T.S Popkewitz and L. Fendler, (Eds.) *Critical Theories in Education*. New York: Routledge

Burbules, N.C and Berk, P. (1999) Critical thinking and critical pedagogy: relations, differences and limits, in T.S Popkewitz and L. Fendler, (Eds.) *Critical Theories in Education*. New York: Routledge

גור זיו, ח. (2013) פדגוגיה ביקורתית-פמיניסטית וחינוך לתרבות של שלום. תל אביב: הוצאת מופ"ת. פרק

שיעורים 6-7 חינוך פוליטי : בשיעורים אלו נעמוד על ההבדלים בין חינוך אידיאולוגי לחינוך פוליטי, בין אינדוקרטנציה לפיתוח חשיבה ביקורתית. לם, צ. (2000) חינוך פוליטי וחינוך אידיאולוגי – הבחנות. בתוך, י. הרפז (עורך) *לחץ והתנגדות בחינוך*, מאמרים ושיחות. תל אביב: ספריית הפועלים. פרירה, פ. (1981) *פדגוגיה של מדוכאים*. תל אביב: מפרש. פרק מקורות לביתוח

משרד החינוך (2014) חוזר מנכ"ל מיוחד *התכנית הלאומית ללמידה משמעותית – השיח החינוכי על נושאים השנויים במחלוקת*
<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Applications/Mankal/EtsMedorim/9/9-2/HoraotKeva/K-2014-1-1-9-2-2.htm>
הרחבה

Isin, E.F (2002) *Being Political: genealogies of citizenship*. Minnesota: Minnesota University Press. Ch 8.

שיעורים 8-9 פיתוח חשיבה מחקרית מתודולוגית המטרה של שיעורים אלו, תהיה לתת לכס/ן כלים מחקרים מתודולוגיים לכתיבת עבודה מחקרית. אנחנו נבין מהן הדרישות וכיצד נגישים לעבודה סמינריונית, איך שואלים שאלות מחקר משמעותיות ואיך נגישים לביצוע המחקר.

Hostetler, K. (2005). What is "good" educational research, *Educational Researcher*, Vol. 34(6):16-21

שלסקי, ש. ואריאלי, מ. (2001). מהגישה הפרשנית לגישות פוסט-מודרניסטיות בחקר החינוך. בתוך צבר-בן יהושע (עורכת) *מסורות וזרמים במחקר האיכותי*, אור יהודה: דביר

שקדי, א. (2003) *מילים המנסות לגעת: מחקר איכותני – תאוריה ויישום*, תל-אביב: הוצאת רמות – אוניברסיטת תל-אביב, פרק 1.

שיעורים 10-13 רפרטים ופגישות אישיות: ארבעת השבועות האחרונים של הסמסטר יוקדשו לביצוע הרפרטים הקצרים ולפגישות אישיות לקראת כתיבת הצעות המחקר

סמסטר ב'

שיעור 14: אי שוויון בחינוך : אחד הביטויים הבולטים ביותר של הקשר בין חברה, פוליטיקה וחינוך הינם פערים בחינוך. בשיעור הזה, נניח בסיס תיאורטי לבחינה של סוגים שונים של אי שוויון חינוכי, ונבין כיצד הם מבטאים סוגים שונים "פוליטיקות". בעיקר נעמוד על האבחנה בין צדק חלוקתי לצדק הכרתי

Fraser, N.(.) *Justice Interruptus: critical reflections on the 'postsocialist' condition*, New-York: Routledge, Ch. 1

לוי, ג. (2006) 'חינוך' בתוך: רם, א. וברקוביץ, נ. (עורכים) *אי/שוויון*, באר שבע: הוצאת הספרים של אוניברסיטת בן-גוריון בנגב.

הרחבה:

יונה, י. (2005) *זכות ההבדל*, ירושלים: מכון ון ליר בירושלים והוצאת הקיבוץ המאוחד, ע"מ 36-54, Hallinan, M.T. (2002) *Equality in Education in D.L. Levineson, P.W. Cookson, Jr. and A.R. Sadovnik (Eds) Education and Sociology: An Encyclopedia*, New York: RoutledgeFalmer

שיעורים 15-17: סוגיות באי שוויון וצדק חלוקתי בהקשר הישראלי: את שלושת השיעורים האלו נקדיש לדיון בדוגמאות שונות של אי שוויון חלוקתי בחינוך בישראל. נגע בסוגיות כגון הקצאת משאבים בחינוך, אינטגרציה, והאופן בו מדיניות ניאו ליברלית מעצבת דפוס אי-שוויון בחינוך. סבירסקי, ש. (1990) *חינוך בישראל: מחוז המסלולים הנפרדים*, תל-אביב: ברירות. ע"מ 7-32.

כהן, י., הברפלד, י., קריסטל, ט. (2013) מזרחים, אשכנזים ו"מעורבים": פערי השכלה בקרב יהודים ילידי ישראל, בתוך: י. יונה, נ.מזרחי וי. פניגר (עורכים) מבט מלמטה: פרקטיקה של הבדל בשדה החינוך בישראל. ירושלים: מכון ון-ליר

אבו-עסבה, ח. (2013) הפערים בתשומות והשלכתם על התפוקות של מערכת החינוך הערבית. בתוך: י. יונה, נ.מזרחי וי. פניגר (עורכים) מבט מלמטה: פרקטיקה של הבדל בשדה החינוך בישראל. ירושלים: מכון ון-ליר

Gillborn, D. and Youdell, D. (2006) Educational triage and the D-to-C conversion: suitable cases for treatment?, in H. Lauder et al. (Eds.) *Education, Globalization & Social Change*, Oxford: Oxford University Press.

הרחבה:

יונה, י. ודהאן, י. (2013) מערכת החינוך של ישראל: שוויון והזדמנויות - מבנין אומה לניאו-ליברליזם. בתוך: י. יונה, נ.מזרחי וי. פניגר (עורכים) מבט מלמטה: פרקטיקה של הבדל בשדה החינוך בישראל. ירושלים: מכון ון-ליר

פינסון, ה. (2013) שיח ניאו-ליברלי ופרקטיקות ריבו בית ספר ערבי: שליטה או העצמה? בתוך: י. יונה, נ.מזרחי וי. פניגר (עורכים) מבט מלמטה: פרקטיקה של הבדל בשדה החינוך בישראל. ירושלים: מכון ון-ליר

אלחאג' מ. (1994) מערכת החינוך הערבית בישראל: מגמות וסוגיות ירושלים: מכון פלורסהיימר למחקרי מדיניות.

איילון, ח. (2009) מי לומד מה, היכן ומדוע? ההשכלה הגבוהה בישראל השלכות חברתיות של ההתרחבות והגיוון במערכת, סוציולוגיה ישראלית 10:1 עמ' 33-60

בר-חיים, א., יעיש, מ. ושביט, י. (2009) במעלה המדרגות היורדות: התרחבות וריבוד במערכות חינוך, סוציולוגיה ישראלית 10:1 עמ' 61-79

סבירסקי, ש. (2004) 'פערים בחינוך ומדיניות הפיתוח הכלכלי-חברתי בישראל' בתוך: ד. גולן-עגנון (עורכת) אי-שוויון בחינוך בישראל, תל-אביב: כבל.

איילון, ח. (2000) **הבדלים בין נשים וגברים בבחירת תחומי לימוד באוניברסיטה**, סוציולוגיה ישראלית 2:2, עמ' 523-544

דהאן, י. ויונה, י. (2005) 'דוח דוברת: על המהפכה הניאו-ליברלית בחינוך', תיאוריה וביקורת, גליון מס 27, סתיו.

Feniger, Y. (2010) The gender gap in advanced math and science course taking: does same-sex education make a difference?

שיעורים 18-20 סוגיות באי שוויון וצדק הכרתי: בשיעורים אלו נדון בביטויים של צדק הכרתי בהקשר של החינוך בישראל. בעיקר נתייחס למעמד של החינוך הערבי, לאופן בו מתעצבות תכ"ל לימודים ובעיקר המאבק על הכרה בנרטיבים שונים, המאבק על אופיו של החינוך לאזרחות, מליטרזם בחינוך וייצוגים מגדריים.

פינסון, ה. (2005) בין מדינה יהודית לדמוקרטיה: סתירות ומתחים בתכנית הלימודים באזרחות. פוליטיקה 14, 9-24.

אגבריה א. וג'ברין י. (2013) **דוחות קבורים - השלכות הפוליטיקה של הזלזול על החינוך הערבי בישראל**. בתוך: ד. אבנון (עורך) **חינוך אזרחי בישראל**. תל אביב: עם עובדץ

אלחאג', מ. (2002) 'תוכנית הלימודים בהיסטוריה לבתי-ספר עבריים ולבתי-ספר ערביים בישראל: אתגוצנטריות מול רב-תרבותיות נשלטת' בתוך: א. בן-עמוס (עורך) **היסטוריה, זהות וזיכרון: דימויי עבר בחינוך הישראלי**, תל-אביב: הוצאת רמות – אוניברסיטת תל-אביב.

משרד החינוך (2002) **סטריאוטיפים מגדריים בספרי הלימוד במערכת החינוך בישראל, לוח המוגש לשרת החינוך, הגב' לימור לבנת**. ירושלים: משרד החינוך.

יגוב, א. (2005) 'ספרי הלימוד ותוכניות הלימוד בהיסטוריה: בין צו המורשת להיסטוריה הביקורתית' בתוך: ח. גור (עורכת) **מיליטרזם בחינוך**, תל-אביב: כבל.

הרחבה:

- אבו-עסבה, ח'. (2005) הקמת מינהל עצמאי ואוטונומי למערכת החינוך הערבית בישראל בתוך, ד. גולן-עגנון (עורכת) אי-שוויון בחינוך, תל-אביב: בבל.
- Mizrach, N. (2004) 'From badness to sickness': the role of ethnopsychology in shaping ethnic hierarchies in Israel, *Social Identities, Vol.10(2):219-243*
- רז-קרקוצקין (2002) 'תוכנית הלימודים בהיסטוריה וגבולות התודעה הישראלית' בתוך: א. בן-עמוס (עורך) *היסטוריה, זהות וזיכרון: דימויי עבר בחינוך הישראלי*, תל-אביב: הוצאת רמות – אוניברסיטת תל-אביב.
- בר-טל, ד. (1999) 'הסכסוך הערבי-ישראלי כבלתי-נשלט והשתקפותו בספרי הלימוד הישראליים' *מגמות* לט (4): 491-445
- גור, ח. (2005) 'מה למדת בגן היום ילד מתוק שלי? חינוך מליטריסטי בגיל הרך', בתוך: ח. גור (עורכת) *מיליטריזם בחינוך*, תל-אביב: בבל.
- קשתי, י. ורימון-אור, ע. (1999) 'בטחון, זהות וחינוך' בתוך: א. גור-זאב (עורך) *מודרניות, פוסטמודרניות ורב-תרבותיות בישראל*, תל-אביב: הוצאת רמות – אוניברסיטת תל-אביב.
- שחר, ר. , קרקו ש., ובן-ארצי, ט. (2002) 'בניית המגדר בחברה הישראלית באמצעות ספרי קריאה'. *החינוך וסביבו* כ"ד 137-164.
- Delamont, S. (1980) *Sex Roles and the school*. London: Routledge. Ch. 2 p.22-43; ch. 3 p.55-66
- Wolpe, A. (1988) *Within School Walls: The role of discipline, sexuality and the curriculum*. London: Routledge. Ch. 2
- לומסקי-פדר, ע. (2003) מסוכן זיכרון לאומי לקהילת אבל מקומית: טקס יום הזיכרון בבית הספר בישראל. *מגמות*, לב (3) 387-353.
- בר-טל, ד. וזולטק, ש. (1989) 'השתקפות דמות הערבי ויחסי יהודים-ערבים במקראות', *מגמות* לב (3): 317-301.
- זלמנסון-לוי, ג. (2005) 'הוראת ספר יהושע והכיבוש' בתוך: ח. גור (עורכת) *מיליטריזם בחינוך*, תל-אביב: בבל.

שיעורים 21-23: פגישות אישיות

שיעורים 24-26: רפרטים

דרישות והרכב ציון הקורס *

משקל בציון הסופי **	
נוכחות והשתתפות פעילה	X
בחירה	
הצעת מחקר	10%
פרט	10%
סמינר	70%
סה"כ	100%

ציון מעבר בסמינר: ציון סופי 70

רשימה ביבליוגרפית:

שיעור פתיחה

Apple, M., Ball, S. and Armando Gandin, L. (2010) Introduction: Mapping the sociology of education: social context, power and knowledge, in M.W. Apple et al. (Eds) *The Routledge International Handbook of the Sociology of Education*, New York: Routledge

הרחבה

Gewirtz, S., and Cribb, A. (2009) *Understanding Education: A sociological perspective*, Cambridge: Polity Press. Ch. 1

Torres, C. A. (1999) Critical theory and political sociology of education: arguments, in T.S Popkewitz and L. Fendler, (Eds.) *Critical Theories in Education*. New York: Routledge

שיעורים 2-3:

Torres, C.A. (1998) *Democracy, Education, and Multiculturalism*, Oxford: Rowman & Littlefield Publishers. Ch. 2

Apple M.W. (1999). *Power, Meaning and Identity: essays in critical education studies*, New York: Peter Lang. pp. 3-20.

הרחבה:

Dale, R. (1997) The state and the governance of education: an analysis of the restructuring of the state-education relationship, in A.H. Halsey, et al. (Eds) *Education, Cultural, Economy Society*, Oxford: Oxford University Press

גור-זאב, א. (1999) פילוסופיה, פוליטיקה וחינוך בישראל, חיפה: הוצאת הספרים של אוניברסיטת חיפה וזמורה ביתן. ע"מ 11-12.

Green, A. (2006) Education, globalisation and the nation state, in H. Lauder et al. (Eds.) *Education, Globalization & Social Change*, Oxford: Oxford University Press.

שיעורים 4-5 תיאוריות ביקורתיות בחינוך:

Apple, M.W. (2013) *Knowledge, Power, and Education*. New York: Routledge: Ch.

Popkewitz, T.S and Brennan, M (1998). "Restructuring the social and political theory in education: Foucault and social epistemology of school practices." In T.S. Popkewitz and M. Brennan (eds.) *Foucault's challenge: discourse, knowledge, and power in education*, New York: Teachers College Press.

גור זיו, ח. (2013) *פדגוגיה ביקורתית-פמיניסטית וחינוך לתרבות של שלום*. תל אביב: הוצאת מופ"ת. פרק 2

הרחבה:

Popkewitz, T.S. (1999) Critical traditions, modernism and the "posts", in T.S Popkewitz and L. Fendler, (Eds.) *Critical Theories in Education*. New York: Routledge

Burbules, N.C and Berk, P. (1999) Critical thinking and critical pedagogy: relations, differences and limits, in T.S Popkewitz and L. Fendler, (Eds.) *Critical Theories in Education*. New York: Routledge

גור זיו, ח. (2013) *פדגוגיה ביקורתית-פמיניסטית וחינוך לתרבות של שלום*. תל אביב: הוצאת מופ"ת. פרק 1

שיעורים 6-7 חינוך פוליטי :

לם, צ. (2000) חינוך פוליטי וחינוך אידיאולוגי – הבחנות. בתוך, י. הרפז (עורך) *לחץ והתנגדות בחינוך*, מאמרים ושיחות. תל אביב: ספריית הפועלים.
פרירה, פ. (1981) *פדגוגיה של מדוכאים*. תל אביב: מפרש. פרק

הרחבה

Inin, E.F (2002) *Being Political: genealogies of citizenship*. Minnesota: Minnesota University Press. Ch 8.

שיעורים 8-9 פיתוח חשיבה מחקרית מתודולוגית

Hostetler, K. (2005). What is "good" educational research, *Educational Researcher*, Vol. 34(6):16-21

שלסקי, ש. ואריאלי, מ. (2001). מהגישה הפרשנית לגישות פוסט-מודרניסטיות בחקר החינוך. בתוך צבר-בן יהושע (עורכת) *מסורות וזרמים במחקר האיכותי*, אור יהודה: דביר

שקדי, א. (2003) *מילים המנסות לגעת: מחקר איכותני – תאוריה ויישום*, תל-אביב: הוצאת רמות – אוניברסיטת תל-אביב, פרק 1.

שיעור 14: אי שוויון בחינוך :

Fraser, N.(.) *Justice Interruptus: critical reflections on the 'postsocialist' condition*, New-York: Routledge, Ch. 1

לוי, ג. (2006) 'חינוך' בתוך: רם, א. וברקוביץ, נ. (עורכים) *אי/שוויון*, באר שבע: הוצאת הספרים של אוניברסיטת בן-גוריון בנגב.

הרחבה:

יונה, י. (2005) *בזכות ההבדל*, ירושלים: מכון ון ליר בירושלים והוצאת הקיבוץ המאוחד, ע"מ 36-54,

Hallinan, M.T. (2002) Equality in Education in D.L. Levineson, P.W. Cookson, Jr. and A.R. Sadovnik (Eds) *Education and Sociology: An Encyclopedia*, New York: RoutledgeFalmer

שיעורים 15-17: סוגיות באי שוויון וצדק חלוקתי בהקשר הישראלי:

סבירסקי, ש. (1990) *חינוך בישראל: מחזור המסלולים הנפרדים*, תל-אביב: ברירות. ע"מ 7-32.
כהן, י., הברפלד, י., קריסטל, ט. (2013) *מזרחים, אשכנזים ו"מעורבים": פערי השכלה בקרב יהודים ילידי ישראל*, בתוך: י. יונה, נ.מזרחי וי. פניגר (עורכים) *מבט מלמטה: פרקטיקה של הבדל בשדה החינוך בישראל*. ירושלים: מכון ון-ליר
אבו-עסבה, ח. (2013) *הפערים בתשומות והשלכתם על התפוקות של מערכת החינוך הערבית*. בתוך: י. יונה, נ.מזרחי וי. פניגר (עורכים) *מבט מלמטה: פרקטיקה של הבדל בשדה החינוך בישראל*. ירושלים: מכון ון-ליר

Gillborn, D. and Youdell, D. (2006) Educational triage and the D-to-C conversion: suitable cases for treatment?, in H. Lauder et al. (Eds.) *Education, Globalization & Social Change*, Oxford: Oxford University Press.

הרחבה:

יונה, י. ודהאן, י. (2013) *מערכת החינוך של ישראל: שוויון והזדמנויות - מבניין אומה לניאו-ליברליזם*. בתוך: י. יונה, נ.מזרחי וי. פניגר (עורכים) *מבט מלמטה: פרקטיקה של הבדל בשדה החינוך בישראל*. ירושלים: מכון ון-ליר

פינסון, ה. (2013) *שיח ניאו-ליברלי ופרקטיקות ריבו בבית ספר ערבי: שליטה או העצמה?* בתוך: י. יונה, נ.מזרחי וי. פניגר (עורכים) *מבט מלמטה: פרקטיקה של הבדל בשדה החינוך בישראל*. ירושלים: מכון ון-ליר
אלחאג' מ. (1994) *מערכת החינוך הערבית בישראל: מגמות וסוגיות* ירושלים: מכון פלורסהיימר למחקרי מדיניות.
איילון, ח. (2009) *מי לומד מה, היכן ומדוע? ההשכלה הגבוהה בישראל השלכות חברתיות של ההתרחבות והגיוון במערכת, סוציולוגיה ישראלית 10:1 עמ' 33-60*
בר-חיים, א., יעיש, מ. ושביט, י. (2009) *במעלה המדרגות היורדות: התרחבות וריבוד במערכות חינוך, סוציולוגיה ישראלית 10:1 עמ' 61-79*
סבירסקי, ש. (2004) *'פערים בחינוך ומדיניות הפיתוח הכלכלי-חברתי בישראל'* בתוך: ד. גולן-עגנון (עורכת) *אי-שוויון בחינוך בישראל*, תל-אביב: בבל.
איילון, ח. (2000) *הבדלים בין נשים וגברים בבחירת תחומי לימוד באוניברסיטה*, סוציולוגיה ישראלית 2:2, עמ' 523-544
דהאן, י. ויונה, י. (2005) *'דוח דוברת: על המהפכה הניאו-ליברלית בחינוך'*, *תיאוריה וביקורת*, גליון מס 27, סתיו.

Feniger, Y. (2010) The gender gap in advanced math and science course taking: does same-sex education make a difference?

שיעורים 18-20: סוגיות באי שוויון וצדק הכרתי:

פינסון, ה. (2005) *בין מדינה יהודית לדמוקרטיה: סתירות ומתחים בתכנית הלימודים באזרחות*. פוליטיקה 14, 9-24.

אגבריה א. וג'ברין י. (2013) *דוחות קבורים - השלכות הפוליטיקה של הזלזול על החינוך הערבי בישראל*. בתוך: ד. אבנון (עורך) *חינוך אזרחי בישראל*. תל אביב: עם עובדץ
אלחאג' מ. (2002) *'תוכנית הלימודים בהיסטוריה לבתי-ספר עבריים ולבתי-ספר ערביים בישראל: אתגוצנטריות מול רב-תרבותיות נשלטת'* בתוך: א. בן-עמוס (עורך) *היסטוריה, זהות וזיכרון: דימויי עבר בחינוך הישראלי*, תל-אביב: הוצאת רמות – אוניברסיטת תל-אביב.
משרד החינוך (2002) *סטריאוטיפים מגדריים בספרי הלימוד במערכת החינוך בישראל*, *לוח המוגש לשרת החינוך*, הגב' לימור לבנת. ירושלים: משרד החינוך.

יוגב, א. (2005) 'ספרי הלימוד ותוכניות הלימוד בהיסטוריה: בין צו המורשת להיסטוריה הביקורתית' בתוך: ח. גור (עורכת) *מיליטריזם בחינוך*, תל-אביב: בבל.

הרחבה:

אבו-עסבה, ח'. (2005) הקמת מינהל עצמאי ואוטונומי למערכת החינוך הערבית בישראל בתוך, ד. גולן-עגנון (עורכת) *אי-שוויון בחינוך*, תל-אביב: בבל.

Mizrach, N. (2004) 'From badness to sickness': the role of ethnopsychology in shaping ethnic hierarchies in Israel, *Social Identities*, Vol.10(2):219-243

רז-קרקוצקין (2002) 'תוכנית הלימודים בהיסטוריה וגבולות התודעה הישראלית' בתוך: א. בן-עמוס (עורך) *היסטוריה, זהות וזיכרון: דימויי עבר בחינוך הישראלי*, תל-אביב: הוצאת רמות – אוניברסיטת תל-אביב.

בר-טל, ד. (1999) 'הסכסוך הערבי-ישראלי כבלתי-נשלט והשתקפותו בספרי הלימוד הישראליים' *מגמות* לט (4): 491-445

גור, ח. (2005) 'מה למדת בגן היום ילד מתוק שלי? חינוך מיליטריסטי בגיל הרך', בתוך: ח. גור (עורכת) *מיליטריזם בחינוך*, תל-אביב: בבל.

קשתי, י. ורימון-אור, ע. (1999) 'בטחון, זהות וחינוך' בתוך: א. גור-זאב (עורך) *מודרניות, פוסטמודרניות ורב-תרבותיות בישראל*, תל-אביב: הוצאת רמות – אוניברסיטת תל-אביב.

שחר, ר. , קרקו ש., ובן-ארצי, ט. (2002) 'בניית המגדר בחברה הישראלית באמצעות ספרי קריאה'. *החינוך וסביבו* כ"ד 137-164.

Delamont, S. (1980) *Sex Roles and the school*. London: Routledge. Ch. 2 p.22-43; ch. 3 p.55-66

Wolpe, A. (1988) *Within School Walls: The role of discipline, sexuality and the curriculum*. London: Routledge. Ch. 2

לומסקי-פדר, ע. (2003) מסוכן זיכרון לאומי לקהילת אבל מקומית: טקס יום הזיכרון בבית הספר בישראל. *מגמות*, ל"ב (3) 387-353.

בר-טל, ד. וזולטק, ש. (1989) 'השתקפות דמות הערבי ויחסי יהודים-ערבים במקראות', *מגמות* ל"ב (3): 317-301.

זלמנסון-לוי, ג. (2005) 'הוראת ספר יהושע והכיבוש' בתוך: ח. גור (עורכת) *מיליטריזם בחינוך*, תל-אביב: בבל.